

REPUBLIC OF ESTONIA
MINISTRY OF ECONOMIC AFFAIRS
AND COMMUNICATIONS

Reaalajamajandus

25.01.2021

Sirli Heinsoo

sirli.heinsoo@mkm.ee

+372 56 456 002

<http://realtimeeconomy.ee/>

Mis on reaalamajandus?

Reaalamajandus (real-time economy, RTE) - digitaalne ökosüsteem, kus tehingud eri osapoolte vahel toimuvad reaalamas või minimaalse viitega.

**Reaalamajandus = „nähtamatud“ haldustegevused =
rohkem aega ettevõtlusele**

Reaalamajanduse eesmärk on viia ellu struktuurne muudatus ettevõtte haldamisel ja majandamisel, parandades andmekvaliteeti ja rakendades digitehnoloogiaid, sh tehisintellekti ja plokiahela tehnoloogiaid, tegevuste automatiseerimiseks.

Aktuaalsus ja olulisus

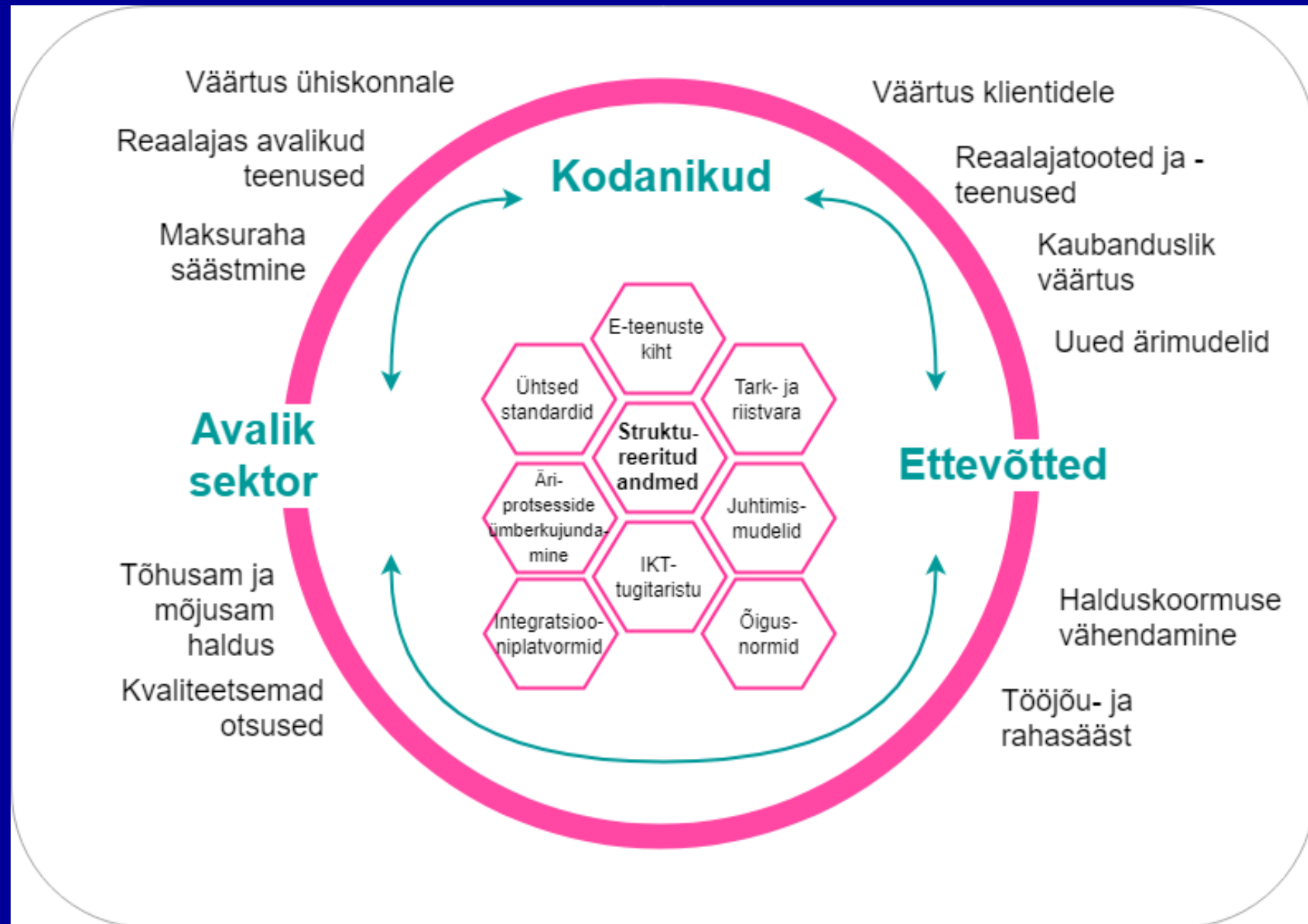
Reaalajamajanduse olulisus ja temaatika on esindatud ka erinevates riigi strateegiates ja arengukavades, näiteks:

- **Eesti 2035 strateegia;**
- **Teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse (TAIE) arengukava 2021–2035;** et luua eeldusi ettevõtjate halduskoormuse ja bürokraatia vähendamiseks ning ettevõtlusandmete kogumisel ühekordse küsimise ja masinloetava riskasutatavuse põhimõtte elluviimiseks.

Võib öelda, et reaalajamajanduse kontseptsiooni elluviimist on juba alustatud. Näiteks läbi e-arvete esitamise võimaldamise, Maksu- ja Tolliameti ning Statistikaameti koostöös elluviidava Aruandlus 3.0 projekti senise töö tulemusel saab tulu- ja sotsiaalmaksu deklaratsiooni (TSD) üle x-tee täisautomaatselt esitada.

Edaspidi soovime reaalajamajandust kui valdkondade ja piiriülest kontseptsiooni süstemaatiliselt ja läbimõeldult realiseerida, mistõttu on MKM koostöös ministeeriumide, erialaliitude ja erasekori esindajatega välja töötanud reaalajamajanduse visiooni 2020–2027.

Reaalaja- majanduse ökosüsteem

Reaalajamajanduse visiooni 2020-2027 eesmärk on:

- + luua tehnilised ja regulatiivsed võimalused, et tõsta ettevõtlusandmete kvaliteeti ja kättesaadavust ning
- + võimaldada ettevõtlusandmete digitaalset ja automaatset vahetamist erinevate osapoolte vahelises suhtluses
- + viia läbi andmete semantiline analüüs, struktureerimine ja standardiseerimine kasutades sobivaid ja turvalisi andmevahetuskanaleid.

Tegevussuunad 2020-2027

+ Reaalajamajanduse tehniliste võimaluste loomine

Eesmärgiga tõsta ettevõtlusandmete kvaliteeti ja kättesaadavust ning võimaldada nende reaalajas vahetamist erinevate osapoolte vahelises suhtluses läbi andmete semantilise analüüsi, struktureerimise ja standardiseerimise ning sobivate andmevahetuskanalite kasutamise.

+ Reaalajamajanduse kasutusele võtmise reguleerimine ja toetamine era- ja avaliku sektori koostöös

Eesmärgiga toetada era- ja avalikku sektorit reaalajamajanduse lahenduste kasutusele võtmist läbi seda võimaldava regulatiivse raamistiku.

+ Piiriülene koostöö Läänemere piirkonnas ja Euroopa Liidu tasemel

Eesmärgiga jätkata aktiivset piiriülest koostööd Läänemere piirkonnas, Põhjamaadega ja üldisemalt Euroopa Liidu tasemel, et liikuda ühiselt reaalajamajandusele ülemineku suunas.

Alameesmärgid 2020-2027

- + E-arvete laialdane kasutuselevõtt ettevõtete vahelistes tehingutes (2023)
- + E-kviitungite laialdane kasutuselevõtt (2025)
- + Andmepõhisele aruandlusele üleminek (eelistatult XBRL GL standard) (2025)
- + E-veoselehtede laialdane kasutuselevõtt (2025)
- + Standardiseeritud digitaalsete toote- ja teenusekoodide, informatsiooni ja kataloogide kasutuselevõtt (2027)
- + Reaalajas ja nõusoleku alusel ettevõtte ajakohaste andmete jagamine kolmandatele osapooltele (2027)
- + Reaalajamajanduse kontseptsiooni piloteerimine ja rakendamine uute lahenduste kasutusele võtmiseks (2027)
- + Aktiivne rahvusvaheline koostöö liikmesriikidega, eelkõige Läänemere riikide ja Põhjamaadega (2027)

Alameesmärgid 2020-2027

+ E-arvete laialdane kasutuselevõtt ettevõtete vahelistes tehingutes (2023)

- + EE e-arve formaadilt EN-ile üleminek (ehk peamiselt UBL 2.1)
- + PEPPOLile üleminek (ehk AS4)
- + Aktiivsed koolitused ja teavitustegevused (oluline osa loodaval kommunikatsioonistrateegial)

+ E-kviitungite laialdane kasutuselevõtt (2025)

- + eKviitungi EL standard (sh vajadusel muudatused seadusandluses) ja EVS tehniline komitee
- + E-kviitungi teenusemudel Eestis
- + Strateegiliste partnerite kaasamine (sh MKF töögrupp, EVS TK 76 tehniline komitee, ITL e-arve tööühm)
- + PEPPOLi kasutus?
- + E-kviitungi väljasaatmise, vastuvõtmise ja töötlemise võimekuse loomine teenusepakkujate süsteemides

Tegevuste osas on RTE tööplaanis märgitud **vastutajateks** MKM koostöös era- ja avaliku sektori partneritega

Alameesmärgid 2020-2027

- + **Andmepõhisele aruandlusele üleminek (eelistatult XBRL GL standard) (2025)**
 - + Baseerub Statistikaameti ja Maksu- ja Tolliameti poolt läbiviidavale Aruandlus 3.0 projektile
 - + Riigiasutuste poolt ettevõtjatele seatud aruandluskohustuse kaardistamine
 - + Mudel ja teekaart riigiasutustele tegevustega alustamiseks
 - + Aruannete aluseks olevate andmekoosseisude analüüs, standardiseerimine ja **asutuste ülese ühtse taksonoomia kasutusele võtmine** (nt pakend ja kütus)
 - + XBRL GL standard
 - + Tegevuste osas on tööplaanis märgitud **vastutajateks** MKM koostöös vastavat aruandluskohustust seadva asutusega

Alameesmärgid 2020-2027

SEOSD:

- + Standardiseeritud digitaalsete toote- ja teenusekoodide, informatsiooni ja kataloogide kasutuselevõtt (2027)
 - + Põhjamaades on aktiivselt arutelul, kuidas seda lahendada ja milline on konkreetsem skoop
 - + Käimas on ka esimesed sammud standardiseerimise suunas
- + Reaalajas ja nõusoleku alusel ettevõtte ajakohaste andmete jagamine kolmandatele osapooltele (2027)
 - + ettevõtted jagavad hetkeolukorda kajastavat infot koostööpartneriga päringu peale, mis viib väiksemate riskide ja ajakuluga eduka tehinguni;
 - + Nõusolekuteenus ja masinloetavate andmete vahetusteenus nõusoleku alusel (nii avalik ja erasektor)

Digital Single Market

EU Data Economy

Real-Time Economy

Tools

EU Strategy for data

Principles towards a human-centric, thriving, and balanced data economy

Tallinn Declaration on eGovernment

Real-Time Economy Vision

Standards for data exchange (incl XBRL GL, UBL, UN/CEFACT)

EU data space

Data processing (incl AI, machine learning)

Data exchange platforms (incl X-road, e-Delivery – PEPPOL)

Standards for semantic data (incl EU Norme-receipt, Statistics)

- Data protection (incl GDPR)
- Cybersecurity
- Reuse of data (incl Once-Only principle)

- E-identification, authentication, authorization
- Data quality (incl accuracy and availability)
- Public open data
- Source data

Tegevused ELis

Piiriülesed projektid

+ **Nordic Smart Government 3.0**

Põhjamaade (Taani, Soome, Island, Norra ja Rootsi) ühine RTE-algatus (algus 2016), mille eesmärk on toetada Põhjamaades kasvu ja innovatsiooni ning vähendada VKE-de halduskoormust, tehes tehinguandmed reaalsajas piiriüleselt juurdepääsetavaks.

Tulemuseks koostalitlevate digilahenduste ökosüsteem 2027. aastaks.

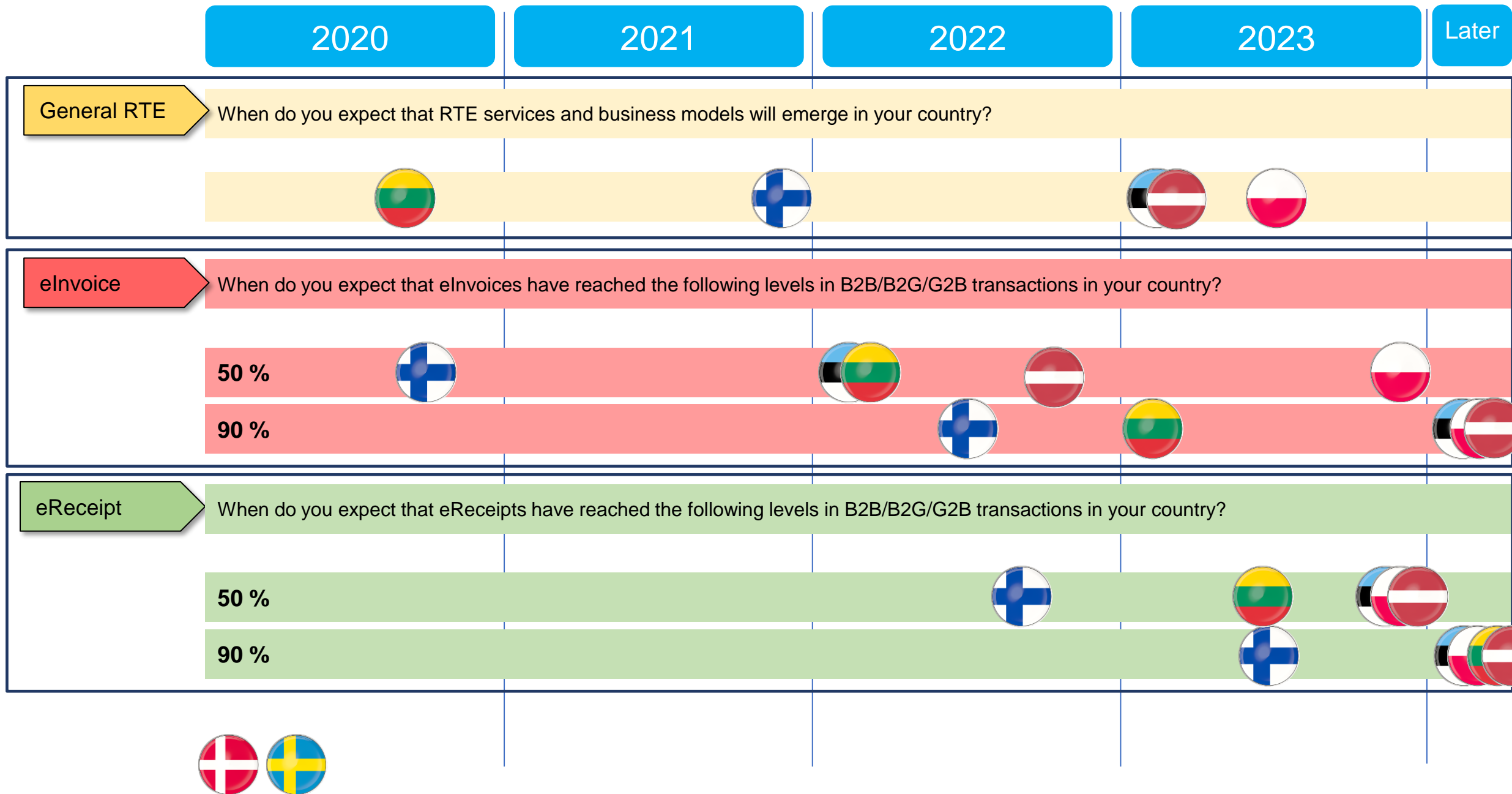
+ **DIGINNO (jätk DINNOCAP)**

Läänemere riikide ülene koostöövõrgustiku uuenduslike lahenduste jaoks avaliku ja erasektori koostöös, et kiirendada protsessi Läänemere piirkonna digitaalse ühtse turu suunas.

Teised riigid:

- + **Soomes** on maailma esimene RTE-le pühendunud akadeemiline kompetentsikeskus (RTECC) – XBRL konsortsium, SME50, TARU, TALTIO, RTECO, KATRE, seadusandluse kaasajastamine.
- + **Holland** – ühtlustatud ja automatiseeritud äriaruandlus (Standard Business Reporting, SBR).
- + **Taani** – 2005. kohustuslik e-arve B2G. 2019 riigiasutused ühendatud PEPPOLiga, muu avalik sektor 2020 jooksul. Lähiajal oli plaan e-arved kohustuslikuks muuta ka B2B tehingutes.
- + **Itaalia** – kohustuslikud e-arved ka B2B tehingutes

Real-Time Economy Roadmap for DIGINNO countries

Internat. steering
committee

TP 1: Accounting
and reporting

TP 2: e-
logistics

TP 3: Circular
Economy

TP 4: ...

SP 1: Data-driven
reporting

SP 3: eCMR

SP 5: Excess
materials flow

SP 7: ...

SP 2: KYC

SP 1:
eReceipt

SP 4: MaaS

SP 6:
Environmental
Impact Metrics

Reaalajamajanduse põhieesmärgi saavutamise loob järgmised võimalused:

- + Reaalajamajanduse elluviimine tagab meie ettevõtjatele riigiga suhtluse ja kohustuste täitmise osas ajavõidu läbi automaatse kohustuste täitmise võimaluse tekkimise.
- + Ettevõtete-vahelised majandustehingud on automatiseeritud, andmekvaliteet on paranenud ja toimib lihtsam piiriülene koostöö.
- + Märkatavalt on kasvanud RTE ökosüsteemi lahenduste kasutusele võtmine ning mikroettevõtetele on loodud RTE võimalused ettevõtte haldamiseks ja majandamiseks.
- + Eestil on tugevad partnerlussuhted RTE piiriüleseks toimimiseks Läänemere riikide, Põhjamaade ja Euroopa Liiduga ning Eesti riigina oleme valmis piiriüleseks automatiseeritud andmevahetuseks reaalajas. Eesti paistab RTE osas võrdselt Soome, Norra jt Põhjamaadega Euroopas ja maailmas silma.
- + **Kodanikud ja ettevõtjad kasutavad erinevaid RTE lahendusi igapäevaselt, nagu näiteks e-kviitungid ja automatiseeritud andmepõhine aruandlus avaliku sektoriga.**
- + Avaliku sektori võimekus operatiivselt reageerida majanduses toimuvale on märkatavalt paranenud ning andmete paremast kvaliteedist tulenevalt on objektiivsem sisend seadusloomele, et edendada RTE-d.
- + On loodud paremad võimalused riigi tulude planeerimiseks, sh täpsemate majandusproгноoside alusel.
- + RTE on muutnud äriajamise läbipaistvamaks, kiirendanud kaupade liikumist ja digitaalne andmevahetus võimaldab oluliselt paremat tegevuste planeerimist ja ressursside kasutust tarneahela osapooltel.

Toimivas reaalamajanduses:

- + majandusaastaruanded ja igakuised deklaratsioonid pole vajalikud traditsioonilisel kujul;
- + maksuarvestuse põhimõtteid kaasajastatakse, näiteks käibemaksu arveldamine saab toimuda reaalamajanduses taustategevusena kui ettevõtluskeskkond ja riigiasutused selleks valmis on;
- + ettevõtted jagavad hetkeolukorda kajastavat infot koostööpartneriga päringu peale, mis viib väiksemate riskide ja ajakuluga eduka tehinguni;
- + ringmajanduses ettevõtte jagab reaalamajanduses infot oma tootmisest tulenevate jääkide kohta, et võimaldada selle korduvkasutamist teise ettevõtte poolt või jälgida reaalamajanduses jäätmete infot;
- + **tänastest raamatupidajatest on saanud ettevõtte finantsnõustajad või finantsjuhid, kes saavad tuleviku otsusteks nõu andes baseeruda adekvaatsele finantsinfole tänu kvaliteetsetele andmetele;**
- + ettevõtjal on võimalus tegeleda üle 90% oma ajast põhitegevusega ja investeerida uute innovaatiliste toodete ja teenuste välja arendamisse,
- + riigi halduskoormus on vähenenud märkimisväärselt ning vabanenud ressurss on suunatud efektiivsema taristu loomisele ja kvaliteetsete teenuste pakkumisele, mis ei sega ega koorma ettevõtjat.

Toimivas reaalamajanduses:

- + E-kaubanduses on tolli- ja maksutoiminguteks vajalik aruanne ettevalmistatud juba piiriülese tehingu hetkel ning saadetud tollile, et vältida piiripunktis korduvandmete sisestamist ja aeganõudvaid kontrolliprotsesse.
- + Maanteetranspordis on tänu reaajas kättesaadavale ja reaalsel olukorda peegeldavale e-veoselehele võimalik jagada asjakohast infot päringu alusel näiteks politseile, ilma mahukaid paberkaustasid kaasa vedamata ja manuaalset kontrolli maantee ääres läbi viimata.
- + **Toimivad efektiivsemad, kvaliteetsemad ja automatiseeritud rahapesu tõkestamise protsessid tänu info reaajas kättesaadavusele (isiku nõusoleku ja päringu alusel) vastavast allikast, ilma liigsete paberite täitmise ja mahukate kontrollmeetmete läbiviimiseta.**
- + Reaalamajanduse tehnoloogiate (ühtsed andmevahetusstandardid, -platvormid ja taksonoomia) kombineerimine näiteks plokiahela tehnoloogia ja automaatsete andmesalvestustehnoloogiatega (nagu QR ja RFID) võimaldavad toote teekonna kliendini digitaalselt kaardistada, et kliendid saaksid jälgida toote kogu tarneaahelat. Sellest tulenevalt väheneb märkimisväärselt toodete päritolu võltsimise probleem nt toiduainetööstuses (sh veini- ja meetööstuses) ja tõstab tarbijate teadlikkust tarbimisvalikute kliimamõju jälgimise valdkonnas.

Reaalajamajanduses on ettevõtjal rohkem aega tegeleda uute toodete ja teenuste arendamisega, pühendada rohkem aega oma perele või nautida lihtsalt mõnusalt kvaliteetaega. rohkem 😊

Kasulikku infot:

- + **Reaalajamajanduse koduleht**

<http://realtimeeconomy.ee/>

- + **Reaalajamajanduse visioon 2020-2027**

https://mkm.ee/sites/default/files/reaalajamajanduse_vision_2020-2027.pdf